

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 21 sierpnia 2026 r.
Znak sprawy: DNI.gw.058.3.2026

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji nr 18174

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Jarosława Sachajko w sprawie ochrony rolników przed administracyjną pułapką legalizacji studni oraz potrzeby uznania rolnika za gospodarza wody na własnym gruncie, przedstawiam poniższe informacje.

Ad. 1-3. Ustawa - Prawo wodne (1), w art. 33 ust. 1 gwarantuje wszystkim właścicielom gruntu prawo do zwykłego korzystania z wód podziemnych znajdujących się w ich gruncie bez konieczności uzyskiwania pozwoleń oraz bez ponoszenia opłat z tytułu korzystania z tej wody. Zwykłe korzystanie z wód ma służyć zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa domowego lub własnego gospodarstwa rolnego. Tym samym obecnie obowiązujące przepisy zapewniają rolnikom, a także innym właścicielom gruntów, możliwość korzystania z wód podziemnych w odpowiedniej wielkości znajdujących się w ich gruncie.

Przepisy unijne wdrażane w Polsce już od 2004 r., w szczególności art. 9 Ramowej Dyrektywy Wodnej, nakładają na Polskę obowiązek realizacji zasady „zwrotu kosztów usług wodnych”, wymagającej uiszczania opłat o odpowiedniej wysokości (gwarantujących wyrównanie strat środowiskowych) przez osoby korzystające z wód, w tym dokonujące ich poboru, w szczególności na potrzeby gospodarcze. Tym samym w przypadku poboru wód na potrzeby działalności gospodarczej, generującej zyski swoim właścicielom, pobór wód został objęty opłatami za usługi wodne. Takie rozwiązanie ma na celu ochronę ograniczonych zasobów wodnych przed bardzo dużą ich eksploatacją,

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa
+48 22 250 01 18

kancelaria@minrol.gov.pl
www.gov.pl/rolnictwo

która mogłaby doprowadzić do braków wody m.in. na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę.

Należy jednak podkreślić, że Rząd, mając na uwadze potrzebę zapewnienia odpowiedniego wsparcia polskich rolników, zapewnia odpowiednie zwolnienia i preferencyjne stawki opłat za pobór wód na potrzeby przedmiotowej działalności. Zgodnie z art. 270 ust. 2 pkt 1 Prawa wodnego opłaty stałej (czyli jednej z dwóch opłat tworzących większość opłat za usługi wodne) nie ponosi się za pobór wód do celów rolniczych lub leśnych na potrzeby nawadniania gruntów i upraw.

Do celów rolniczych na potrzeby zaopatrzenia w wodę ludzi i zwierząt gospodarskich, w zakresie niebędącym zwykłym korzystaniem z wód maksymalna opłata wynosi 10 gr za 1 m³ pobranych wód podziemnych oraz 5 gr za 1 m³ pobranych wód powierzchniowych (art. 274 pkt 3 lit. b Prawa wodnego). Przedmiotowe stawki są niższe niż przewidziane dla innych rodzajów działalności (przykładowo, za pobór wód do celów produkcji artykułów spożywczych, do celów wydobywania węgla kamiennego i węgla brunatnego, do celów produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych opłata wynosi 70 gr za 1 m³ pobranych wód podziemnych oraz 35 gr za 1 m³ pobranych wód powierzchniowych). Dodatkowo należy wskazać, że przedmiotowe stawki od czasu ich ustanowienia nie były waloryzowane, pomimo występującej w ostatnich latach bardzo dużej inflacji.

Podsumowując, polski system prawny, wdrażając przepisy unijne zapewnił rolnikom w Polsce nieodpłatny dostęp do wody na odpowiednim poziomie, mając także na uwadze potrzebę ochrony środowiska, w szczególności ograniczonych zasobów wód podziemnych, przestrzegania przepisów unijnych, a także wsparcie rolników.

Ad. 4. Obowiązujące przepisy zapewniają właścicielom gruntów prawo do zwykłego korzystania z wód, obejmujące również korzystanie z wód podziemnych znajdujących się w ich gruncie na potrzeby własnego gospodarstwa rolnego. Prawo to zostało ukształtowane w sposób uwzględniający zarówno potrzeby użytkowników, jak i konieczność ochrony zasobów wodnych.

Należy podkreślić, że zasoby wód podziemnych mają charakter strategiczny i podlegają szczególnej ochronie. Zgodnie z zasadami wynikającymi z Prawa wodnego korzystanie z wód nie może prowadzić do pogorszenia ich stanu, naruszenia równowagi ekosystemów ani zwiększania presji na zasoby wodne.

Obecnie przekroczenie granic zwykłego korzystania z wód, w tym poboru przekraczającego ustawowe limity, wymaga uzyskania odpowiednich zgód

wodnoprawnych. Rozwiązanie to pozwala na indywidualną ocenę wpływu planowanego poboru na lokalne zasoby wodne oraz interes innych użytkowników wód.

Aktualne regulacje zapewniają równowagę pomiędzy potrzebami gospodarstw rolnych a koniecznością racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, dlatego nie są prowadzone prace zmierzające do rozszerzenia prawa do korzystania z wód podziemnych w ramach zwykłego korzystania z wód.

Ad 5. Limit 5 m³ średniorocznie na dobę nie jest zakazem poboru większej ilości wody, a jedynie granicą zwolnienia z procedur administracyjnych. Gospodarstwa rolne, których potrzeby przekraczają ten limit, mogą legalnie pobierać wodę w większych ilościach. Wymaga to uzyskania stosownego pozwolenia wodnoprawnego. Proces ten służy zweryfikowaniu, czy planowany większy pobór wody nie zaszkodzi innym rolnikom w okolicy oraz czy zasoby wodne w danym miejscu są wystarczające do poboru planowanej ilości wody.

Pobór wód przekraczający limit przewidziany dla zwykłego korzystania z wód może zwiększać presję na lokalne zasoby wodne. W warunkach pogłębiającej się suszy prowadzi to do obniżania poziomu wód gruntowych, a w konsekwencji może przyczyniać się do wysychania studni, pogorszenia warunków wilgotnościowych gleb oraz ograniczenia przepływów w ciekach wodnych.

Średnia roczna oznacza, że w okresach większego zapotrzebowania rolnik może pobierać znacznie więcej wody (np. 15-20 m³ na dobę), o ile w pozostałych miesiącach pobór jest mniejszy. Pozwala to na elastyczne reagowanie na potrzeby bez konieczności występowania o pozwolenie wodnoprawne przy krótkotrwałych skokach zapotrzebowania.

Ad 6 i 7. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie posiada odrębnych, kompleksowych wyliczeń zapotrzebowania na wodę dla poszczególnych kierunków produkcji rolnej, takich jak sady, uprawy warzywnicze, uprawy pod osłonami, trwałe użytki zielone, kukurydza, ziemniaki, rośliny pastewne czy produkcja zwierzęca. Zapotrzebowanie na wodę jest wartością zmienną, zależną od wielu czynników, w szczególności gatunku i odmiany roślin, technologii produkcji, warunków glebowych, przebiegu warunków pogodowych oraz lokalizacji gospodarstwa. W przypadku produkcji zwierzęcej wielkość zużycia wody uzależniona jest m.in. od gatunku i grupy technologicznej zwierząt, systemu utrzymania oraz warunków środowiskowych. Dane i opracowania dotyczące potrzeb wodnych poszczególnych upraw oraz produkcji zwierzęcej są przygotowywane

przez wyspecjalizowane jednostki naukowo-badawcze i instytuty zajmujące się gospodarką wodną oraz technologią produkcji rolniczej.

Ad. 8 i 9. Zmiana ustawy Prawo wodne, która weszła w życie 18 sierpnia 2026 r. nie wprowadza nowych opłat, obowiązków sprawozdawczych ani też sankcji.

Przedmiotowa zmiana ustawy zapewnia pomoc dla rolników zmierzających zalegalizować swoje studnie w postaci zwolnienia z opłat i kar.

Zgodnie z informacją uzyskaną od Ministra Infrastruktury, który odpowiada za dział gospodarka wodna, Ministerstwo Infrastruktury nie prowadziło szacunków w zakresie potencjalnych kosztów dokumentacji wymaganej do opracowania operatu wodnoprawnego. W tym zakresie koszty zależą od indywidualnego przedsięwzięcia, jego skali a także uwarunkowań terenowych.

Ad. 10, 11 i 17. W ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR 2023–2027) funkcjonują już instrumenty wsparcia służące poprawie retencji wodnej. Beneficjenci mają możliwość realizacji działań w tym zakresie poprzez udział w przewidzianych w Planie Strategicznym instrumentach wsparcia, w szczególności ekoschemat Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych (TUZ), który dostępny jest dla rolników od 2023 r. Celem tego ekoschematu jest promowanie retencjonowania wody, które poprawia gospodarkę wodną, a także ogranicza emisję dwutlenku węgla do atmosfery (poprzez ograniczenie rozkładu materii organicznej). Płatność w ramach tego ekoschematu dotyczy TUZ objętych równolegle wsparciem:

1. w ramach praktyki: Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt (w ramach płatności do rolnictwa węglowego i zarządzania składnikami odżywczymi), lub
2. ekologicznym, lub
3. rolno-środowiskowo-klimatycznym związanym z zachowaniem niektórych cennych siedlisk przyrodniczych (z wyłączeniem wariantu Murawy) i siedlisk zagrożonych gatunków ptaków na obszarach Natura 2000 lub poza obszarami Natura 2000, lub
4. rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach interwencji: Ekstensywne użytkowanie łąk i pastwisk na obszarach Natura 2000.

Od 2025 r. dodatkowo rozszerzono zakres wsparcia w ramach ekoschematu Retencjonowanie wody na TUZ o możliwość uzyskiwania płatności także dla gruntów znajdujących się na obszarze objętym normą GAEC 2 dotyczącą ochrony torfowisk i obszarów podmokłych. Warunek pokrycia się terenów zalanych/podtopionych z

obszarem objętym normą GAEC 2 jest weryfikowany po otrzymaniu wykazu terenów zalanych z IUNG-PIB. Jeżeli tereny te pokrywają się, rolnik otrzymuje płatność w ramach ekoschematu Retencjonowanie wody na TUZ.

Kolejnym instrumentem wsparcia są płatności rolno-środowiskowo- klimatyczne Planu Strategicznego WPR 2023-2027, których celem jest zachęcenie rolników, poprzez wsparcie finansowe, m.in. do właściwego gospodarowania wodą i ochrony trwałych użytków zielonych. Płatności te są ukierunkowane na ochronę cennych łąk i pastwisk, w tym siedlisk hydrogenicznych, tj. zależnych od wody.

Jednym z wymogów ogólnych w przyrodniczych interwencjach rolno-środowiskowo- klimatycznych jest m.in. zakaz ingerencji w systemy melioracji urządzeń wodnych, chyba że służą one ochronie cennych siedlisk.

Ad 12. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi dysponuje danymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, z których wynika, że powierzchnia trwałych użytków zielonych (TUZ) na przestrzeni ostatnich 10 lat (2015 - 2025) wynosiła ok. 2 mln 600 tys. ha, z czego:

1. powierzchnia ok. 360 tys. ha objęta jest normą GAEC 2 dotyczącą ochrony torfowisk i obszarów podmokłych, co oznacza, że na tych obszarach obowiązuje m.in. zakaz budowy i odnawiania rowów i instalacji drenujących do odwadniania lub odprowadzania wody z terenu;
2. na ok. 107 tys. ha był realizowany Ekoschemat Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych (dotyczy kampanii 2025 r.);
3. na ok. 617 tys. ha były realizowane płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne ukierunkowane na ochronę cennych łąk i pastwisk zależnych od wody, co oznacza, że na tym obszarze nie można było prowadzić działań ingerujących w systemy melioracji urządzeń wodnych - chyba że w celach ochrony cennych siedlisk (dotyczy kampanii 2025 r.);

Ad 13. Pragnę zaznaczyć, że podejmowane są działania ukierunkowane na przeciwdziałanie tym zjawiskom, a także na odwrócenie negatywnych trendów związanych z osuszaniem obszarów użytkowanych rolniczo. W szczególności realizowane są instrumenty wsparcia w ramach PS WPR 2023–2027, których celem jest zachowanie zasobów wodnych, ograniczanie emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększanie zdolności retencyjnych obszarów rolniczych.

Wsparcie skierowane do beneficjentów obejmujące działania sprzyjające ochronie gleb organicznych i terenów podmokłych, poprawy gospodarowania wodą oraz utrzymaniu lub zwiększaniu poziomu uwilgotnienia gleb zostały szerzej omówione w treści odpowiedzi na pytanie nr 10. Realizacja tych instrumentów przyczynia się zarówno do adaptacji rolnictwa do zmian klimatu, jak i do ograniczania ich skutków poprzez zwiększenie retencjonowania wody na obszarach użytkowanych rolniczo oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Ad. 14. Jednym z istotnych wymogów warunkowości, których spełnienie jest podstawą dla wypłacania płatności bezpośrednich i wybranych płatności w ramach II filaru WPR, w pełnej wysokości jest obowiązek zachowania TUZ w Polsce na stabilnym poziomie. Polega on na monitorowaniu w całym kraju zmian wskaźnika udziału TUZ do całkowitego obszaru użytków rolnych (tzw. GAEC 1 obowiązujący od 2023 r.). Kolejne wymogi dotyczą ochrony TUZ wrażliwych pod względem środowiskowym (w tym na glebach torfowych i terenach podmokłych (tzw. GAEC 9 obowiązujący od 2023 r.) na obszarach Natura 2000, również tych, które nie zostały jeszcze objęte planami zadań ochronnych i planami ochrony. Powierzchnia objęta ochroną stanowi blisko 400 tys. ha. Z punktu widzenia ochrony TUZ istotna jest również norma GAEC 2 dotycząca ochrony torfowisk i obszarów podmokłych. Należy podkreślić fakt, iż od 2026 r. w ramach PS WPR 2023 – 2027 wdrożona została nowa interwencja rolno-środowiskowo-klimatyczna Ochrona torfowisk i obszarów podmokłych na gruntach użytkowanych rolniczo. Ma ona na celu przede wszystkim zrekompensowanie rolnikom poniesionych kosztów i utraconych dochodów wynikających z realizacji wymogów ustanowionych w ramach normy GAEC 2, które sprzyjają ochronie torfowisk i pozostałych obszarów podmokłych poprzez zapobieganie ich odwadnianiu, zachowanie trwałych użytków zielonych czy wykluczenie głębokiej orki. W ramach tej interwencji istnieje również możliwość otrzymania wsparcia za przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone, co pozwoli na zachowanie i regenerację gleb organicznych na obszarach objętych normą GAEC 2, a także przyczyni się do ograniczania lub zapobiegania emisji gazów cieplarnianych.

Ad 15 i 16. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokonuje corocznie podziału środków rezerwy budżetu państwa na poszczególne województwa przeznaczonych na wsparcie spółek wodnych. Środki te, dystrybuowane za pośrednictwem wojewodów, przeznaczane są na dofinansowanie działalności bieżącej spółek wodnych w zakresie realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód i urządzeń wodnych, w tym urządzeń

służących retencji wodnej. W 2026 roku wysokość dotacji przeznaczonych dla spółek wodnych została zwiększona do 80 mln zł, co oznacza wzrost o 100% w porównaniu z poprzednimi latami, kiedy na ten cel przeznaczano 40 mln zł rocznie.

Spółki wodne mogły ubiegać się dodatkowo o wsparcie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w poddziałaniu 5.1 „Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof”. Od 2017 r. przeprowadzono 8 naborów wniosków. Spółki wodne złożyły łącznie 581 wniosków o dofinansowanie na kwotę 256 mln zł, zrealizowano płatności końcowe na kwotę 141,76 mln zł dla 321 operacji.

Dodatkowo, w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) zrealizowano inwestycję B3.3.1 „Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich”. W ramach obszaru A tej inwestycji wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego mogły ubiegać się o wsparcie w zakresie realizacji przedsięwzięć dotyczących realizacji szkoleń, warsztatów lub wyjazdów studyjnych z zakresu gospodarki wodnej dla Lokalnych Partnerstw ds. Wodny (LPW). Wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego zrealizowały w 2025 r. 12 przedsięwzięć o łącznej wartości 7 462 022,79 zł. W ramach obszaru B tej inwestycji gminy mogły ubiegać się o wsparcie na realizację przedsięwzięć obejmujących budowę, rozbudowę, odbudowę lub przebudowę urządzeń wodnych lub urządzeń melioracji wodnych w celu retencjonowania wody, w tym rowów, zastawek, urządzeń melioracyjnych, przepustów, oczek wodnych i systemów nawodnieniowo-odwadniających. W ramach tego obszaru gminy zrealizowały 61 przedsięwzięć o łącznej wartości 39 079 896,03 zł.

W odniesieniu do okresu po 2027 r., należy zauważyć, że trwają obecnie negocjacje legislacyjne i finansowe dotyczące wieloletnich ram finansowanych na lata 2028- 2034 oraz przepisów dotyczących tzw. Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego, który ma być realizowanych w tych latach. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi prace analityczne nad listą potrzeb rolnictwa i obszarów wiejskich, w tym potrzeb w zakresie gospodarki wodnej i infrastruktury wiejskiej. Na tym etapie jest zbyt wcześnie na wskazanie szczegółowej listy przyszłych interwencji.

Ad. 18. W odniesieniu do pytania o dane, ile gospodarstw może zostać negatywnie dotkniętych ograniczeniami poboru wody powyżej 5 m³ średniorocznie na dobę informuję, że nie są prowadzone prace nad ograniczeniem poboru wody powyżej 5m³

na dobę. Obecnie obowiązujące przepisy zapewniające każdemu, w tym rolnikom, prawo do zwykłego korzystania z wód pozostają niezmienione.

Ad. 19. Obowiązujące regulacje w zakresie korzystania z wód, określone w ustawie Prawo wodne, zapewniają rolnikom możliwość korzystania z wód podziemnych w ramach zwykłego korzystania z wód oraz, w określonych przypadkach, na podstawie odpowiednich zgód wodnoprawnych. Ministerstwo nie identyfikowało dotychczas problemów o charakterze systemowym, które uzasadniałyby potrzebę wystąpienia o zmianę tych przepisów.

Ad. 20. Odnosząc się do kwestii odrębnego reżimu korzystania z wody przez rolników w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego należy wskazać, że dla potrzeb rolnictwa funkcjonuje już w obecnie obowiązujących przepisach odrębny reżim prawny, przewidujący zwolnienia z opłat, niższe, preferencyjne stawki – omówione w odpowiedzi na pytanie nr 1, ułatwienia w zakresie wykonywania urządzeń służących przede wszystkim rolnikom do gospodarowania wodami. Przedmiotowe rozwiązania są ujęte w szczególności w art. 33 ust. 3, art. 394 ust. 1 pkt 9, 10, art. 395 pkt 5, 7, 11, 12, 15 i 16 Prawa wodnego.

Odnosząc się do pytania o przygotowanie programu „Woda dla polskiego rolnictwa” (pytanie 21), informuję, że aktualnie nie są prowadzone prace nad zaproponowanym przez Pana Posła programem.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Małgorzata Gromadzka

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

(1) ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo Wodne (Dz.U. z 2025 r. poz. 960, z późn. zm.)

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów